

PAŃSTWOWA
OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA
W GDAŃSKU

Program

PAŃSTWOWA OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA
w GDAŃSKU

Dyrektor:
TADEUSZ RYBOWSKI

Dyrektor Artystyczny:
JERZY KATLEWICZ

Sezon 1965/66

Koncert Symfoniczny

DZS 21

20—21 maja 1966 r.
godzina 19.30

PROGRAM

PAŃSTWOWA OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA
W GDANSKU

Wykonawcy: Tadeusz Niewowski, Henryk Kalluski

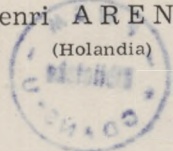
Wykonawcy:

ORKIESTRA PAŃSTWOWEJ OPERY
i FILHARMONII BAŁTYCKIEJ

Dyrygent:

Henri ARENDS

(Holandia)

Solista:

Igor OZIM

skrzypce (Jugosławia)

Program

- T. BAIRD — Colas Breugnon
Preludium
Kantylena miłosna
Taniec
Smutna pieśń
Taniec
Postludium
- W.A. MOZART — Koncert skrzypcowy A-dur
Allegro aperto
Adagio
Tempo di menuetto — Allegro assai

Przerwa

- C. FRANCK — Symfonia d-moll
Lento
Allegro non troppo
Allegretto
Allegro non troppo

HENRI ARENDS

urodzony w Maastricht (Holandia) w roku 1921, studiował w Konserwatorium swego rodzinnego miasta i po ukończeniu studiów został członkiem orkiestry symfonicznej w Limbourgu, jako pierwszy skrzypek. Po drugiej wojnie światowej studiował dyrygenturę w Salzburgu i Siennie. W roku 1952 objął stanowisko dyrektora orkiestry i chóru filharmonii Philipsa w Eindhoven. Od tej chwili często dyrygował prawie wszystkimi wielkimi orkiestrami holenderskimi (Amsterdam, Haga, Utrecht, Rotterdam itd.) W 1953 r. został mianowany asystentem-dyrygentem orkiestry Concertgebouw w Amsterdamie oraz chóru „Toonkunst”. Dyrygował też innymi orkiestrami w Holandii i za granicą (Francja, Szwecja, Finlandia, Niemcy, Szwajcaria, Portugalia, Czechosłowacja i Polska). W 1958 r. mianowano go dyrektorem artystycznym i dyrygentem orkiestry filharmonicznej Holandii Północnej (N.Ph.O.) w Haarlem. Henri Arends jest jednym z najbardziej znanych dyrygentów holenderskich, przede wszystkim dzięki zainteresowaniu muzyką współczesną. Uważany jest za jednego z najbardziej czynnych jej propagatorów w Holandii. Wprowadził m. in. na estrady holenderskie dzieła Lutosławskiego i Bairda.

IGOR OZIM

urodził się w Lublanie (Jugosławia). Studiował u prof. Leona Pfeifera w Akademii Muzycznej w Lublanie, a potem u prof. Maxa Rostala w Londynie.

W r. 1951 zdobył I nagrodę w Międzynarodowym Konkursie im. Carla Flescha w Londynie, a w r. 1953 I nagrodę w Międzynarodowym Konkursie Radiofonii Niemieckich w Monachium.

TADEUSZ BAIRD (ur. 1928)

Colas Breugnon

Sporo czasu minęło od pierwszego wykonania napisanej przez Bairda w roku 1951 *Suity w dawnym stylu na orkiestrę smyczkową z fletem „Colas Breugnon”*. Określany wtedy jako rokujący wielkie nadzieje „reprezentant najmłodszego pokolenia kompozytorów polskich”, należy dziś Baird do czołówki naszych twórców muzycznych, odnosi światowe sukcesy swoimi dziełami, których dominującą nutą jest zawsze liryzm. Baird jest przede wszystkim lirycem i to decyduje o specjalnym klimacie jego kompozycji, niezależnie od zmienności stosowanych przezeń środków.

Liryczna jest też bardzo już dziś popularna *Suita „Colas Breugnon”*. Baird napisał najpierw ilustrację muzyczną do słuchowiska radiowego pod tym tytułem. Dzięki temu wniknął bliżej w atmosferę sławnej powieści Romain Rollanda, którego setna rocznica śmierci obchodzona jest w tym roku uroczystość na całym świecie. Optymistyczna, głęboko humanistyczna, pełna swobodnego humoru treść książki sławnego pisarza francuskiego, a przede wszystkim kapitalna postać tytułowego bohatera zyskały sobie sympatię milionów ludzi. Wśród nich nie brakło kompozytorów, dla których dzieje obdarzonego trzeźwą mądrością życiową Burgundczyka stały się źródłem twórczej inspiracji.

Baird nie daje w swojej *Suicie muzycznego „streszczenia”* Rollandowskiego pierwowzoru; jego muzyka nie ma programowego, ani opisowego charakteru. Sześć części *Suity* (*Preludium, Kantylena miłosna, Taniec, Smutna pieśń, Taniec, Postludium*) to luźne impresje powstałe pod wpływem lektury powieści. Nie wiążą się one nawet z jej po-

szczególnymi epizodami, lecz nawiązują jedynie do ogólnej atmosfery, oddają liryczny nastrój literackiego arcydzieła, tak bliski charakterowi twórczości Bairda.

Pisząc *Suitę*, wykorzystał Baird materiał skomponowanej wcześniej ilustracji muzycznej, przetworzył go jednak znacznie i rozbudował w nowy, zasadniczy sposób. Muzyka *Colas Breugnon* jest swobodnie archaizowana przez użycie zespołu instrumentów smyczkowych z podkreślającym styl muzyczny epoki fletem, przez stosowanie odpowiedniej faktury polifonicznej, harmonii i rytmiki, a także przez kształtowanie metodyki na dawnych tonacjach kościelnych. Archaizuje zresztą Baird z dużym umiarem, posługując się też właściwie dobranymi współczesnymi środkami. Wiernymi niemalże autentykami są natomiast stanowiące III i V część *Suity* tańce (*basse danse* i *gaillarde*), zaczerpnięte ze zbioru *Quatorze Gaillards*, który ukazał się drukiem w roku 1570 nakładem Piotra Attaignant, pierwszej paryskiej firmy wydającej nuty.

WOLFGANG AMADEUSZ MOZART (1756—1791)

Koncert skrzypcowy A-dur KV 219

Pod kierunkiem swego ojca, Leopolda, wytrawnego pedagoga i autora znakomitej szkoły gry na skrzypcach, przeszedł W.A. Mozart gruntowne studia wiolinistyczne, które umożliwiły kilkunastoletniemu młodzieńcowi otrzymanie odpowiedzialnego stanowiska koncertmistrza nadwornej orkiestry w rodzinnym Salzburgu. Z tego właśnie czasu, ściślej z roku 1775, pochodzi pięć koncertów skrzypcowych Mozarta, do których dołączyły się później jeszcze dwa dzieła tego gatunku. Odtąd (1777) nie zdjął Mozart „zawieszonych — jak pisał w jednym z listów — na kołku skrzypiec” i nie napisał już żadnego dzieła na ten instrument. Tym tłumaczy się fakt, że koncerty skrzypcowe nie należą do najgłębszych dzieł Mozarta, który nie osiągnął w nich tej samodzielności stylistycznej, co w późniejszych koncertach fortepianowych. Lecz mimo niewątpliwych i silnych wpływów włoskiej i francuskiej szkoły wiolinistycznej posiadają one prawdziwie Mozartowskie oblicze; pełne gracji i humoru, lekkości i śpiewności, są wykładni-

kiem stylu galant, pięknym przykładem późnorokokowej muzyki rozrywkowej.

Piąty z kolei *Koncert skrzypcowy A-dur KV 219* Mozarta należy do najczęściej wykonywanych. Żywe, perlisle *Allegro aperto* (I cz.) i jędrny, przypominający Haydna *Menuet* (III cz.) z energicznym *alla turca* stanowią ramy dla nastrojowego *Adagia* (II cz.), w którym brzmią tony tak typowo Mozartowskiego, lekko melancholijnego liryzmu.

CEZAR FRANCK (1822—1890)

Symfonia d-moll

Powstanie wszystkich dzieł orkiestralnych Cezara Francka przypadło na ostatni, najdojrzały okres jego twórczości. Szereg ten zamyka *Symfonia d-moll*, która wraz z *Wariacjami symfonicznymi* na fortepian i orkiestrę należy do stałego repertuaru koncertowego. Swoją jedyną *Symfonię* pisał Franck w latach 1886—88, przykładając do niej wielką wagę, jako do utworu opartego na najbardziej osobistych refleksjach. Niestety, podczas prawykonania (Paryż 17 II 1889) spotkała się ona z bardzo chłodnym przyjęciem. Przyczyną niezrozumienia i bezradności krytyki była śmiałość, z jaką przeniósł kompozytor w tym dziele do muzyki francuskiej harmoniczne zdobycze Wagnera, łącząc je z właściwym Brahmsowi upodobaniem do polifonicznej faktury i gęstej instrumentacji oraz z berliozowsko-lisztowską techniką motywów przewodnich, nie wykorzystywanych jednak w sensie programowym. Francuskie i niemieckie dziedzictwo muzyczne krzyżuje się wyraźnie w *Symfonii d-moll*, będącej sumą artystycznych i technicznych możliwości Francka. Talent jego był zaiste formotwórczy. Każde niemal dzieło nosi znamiona niepowtarzalności; forma nie jest tylko bezdusznym schematem, lecz wynika zawsze konsekwentnie z rozwoju danej kompozycji, z wymogów samej muzyki. Podobnie ma się rzecz z *Symfonią d-moll*, która składa się z trzech części w przeciwstawieniu do normalnego, czteroczęściowego schematu. Prócz tego dwa pierwsze takty są tematycznym zarodkiem całego dzieła, dzięki czemu jest ono wyjątkowo spójne i jednolite.

Te dwa takty tworzą też czolowy motyw wprowadzonego przez smyczki (bez skrzypiec) 16-taktowego tematu ciekawej formalnie I części (*Lento. Allegro non troppo*). Wśród licznych modulacji trzykrotnie przeplata się trwożliwe *Lento* z energicznym *Allegro*. Potem włącza się jeszcze do akcji szeroki, śpiewny temat I skrzypiec i jasna, synkopowana melodia w instrumentach dętych drewnianych, trąbkach i skrzypcach. Te elementy stają się przedmiotem świetnej symfonicznej pracy. Kilkakrotne kulminacje dynamiczne wieńczy potężna koda.

Allegretto (II cz.) łączy w interesujący sposób część powolną ze scherzem. Rozpoczyna się pięknym wstępem harfy i instrumentów smyczkowych (*pizzicato*). Na tym tle rozwija się kantylena różka angielskiego, wysnuta z pierwszego tematu poprzedniej części. Prowadzenie melodii przejmuje klarnet i róg, aby następnie przekazać je fletowi i wiolonczelom. Temat liryczny stopniowo wygasa — pojawia się feeryczne scherzo. Wśród ciekawych kontrastów kończy się utwór zanikającym akordem instrumentów dętych i harfy.

Część III (*Allegro non troppo*) obwieszczaają puzony, fagoty i wiolonczele, intonując swój temat na pulsującym tle orkiestry. Przelotnie podejmują go skrzypce, które jednak zaraz występują ze swoją własną partią, kończącą się nawrotem pierwszego tematu II części oraz dalszymi jej reminiscencjami, narastającymi do potężnej kulminacji. W zakończeniu słyhać znowu „wielki” drugi temat I części.

Stanisław Haraschin

ORKIESTRA PAŃSTWOWEJ OPERY I FILHARMONII BAŁTYCKIEJ

Kierownik Artystyczny i I dyrygent — **JERZY KATLEWICZ**

Dyrygenci — **ZBIGNIEW BRUNA, JERZY MICHALAK**

I skrzypce

Kochański Tadeusz (koncertmistrz)
Szmaj Wojciech (koncertmistrz)
Bujalski Franciszek
Kucal Jerzy
Peisert Andrzej
Langowska Maria
Niemirow Henryk
Mieńko Michał
Jeziorny Wiesław
Stein Kazimierz
Zielińska Irena
Huzarski Kazimierz
Wytrykowski Zbigniew

II skrzypce

Kosiorek Stanisław
Sztukowski Sylwester
Małecki Jerzy
Butowski Waclaw
Osterczy Stefan
Zaręba Zenon
Brochocki Bronisław
Kres Norbert
Jellaczyc Jerzy
Tomczyk Bernard

Altówki

Smilgin Mieczysław
Wojtkowski Jerzy
Albrecht Irena
Mańkowski Kazimierz
Lejman Krystyna
Złotorowicz Marzenna
Budny Piotr

Wiolonczele

Zaborowska Bożena (koncertmistrz)
Pokorniecki Franciszek
(koncertmistrz)
Filar Andrzej
Baryła Karol
Tomczak Tadeusz
Mokrzecki Lech
Andrzejewski Tadeusz
Zaborowski Jan

Kontrabasy

Piotrowicz Edwin
Rosiek Stanisław
Kucharska Barbara
Pilc Antoni
Chamera Adam

Harfa

Rużkova Regina
Winiewicz-Gbioreczyk Halina

Fortepian

Kulkowa Urszula

Organy

Spychała Henryk

Inspektor orkiestry:
HENRYK NIEMIRO

Flety

Gagałka Waclaw
Klaman Ryszard
Kaziński Jarosław
Kwiecień Mieczysław

Oboje

Gassan Erwin
Buczowski Romuald
Chrapowski Henryk

Rożek angielski

Sękowski Stanisław

Klarnety

Świercz Władysław
Zaręba Jan
Strzelczyk Józef
Pietras Andrzej

Bas-klarnet

Guzowski Kazimierz

Fagoty

Raduła Benedykt
Piłat Maksymilian
Stracewski Mirosław

Kontrafagot

Pawłowski Jerzy

Waltornie

Filipowicz Kazimierz
Klimek Zygmunt
Suchoples Aleksander
Brzostek Leon
Tylewski Tomasz

Trąbki

Burdynowski Józef
Ratajczak Ryszard
Tabaszewski Franciszek
Mirzwa Alicja
Stachnik Józef

Puzony

Trus Aleksander
Kasprzycki Alfons
Tuzinowski Jan
Grygorowicz Edward

Tuba

Tęcza Karol

Perkusja

Szymański Marian
Rugienis Bronisław
Brzeski Witold
Wiśniewski Waclaw

Korektor fortepianów:

WŁADYSŁAW OGŁĘDZKI

NAJBLIŻSZY KONCERT FILHARMONII BAŁTYCKIEJ

ZAKOŃCZENIE SEZONU KONCERTOWEGO

24/25 czerwiec 1966 r.

I wykonanie na Wybrzeżu

ARTHUR HONEGGER

KRÓL DAWID

psalm symfoniczny w 3-ch częściach

Dyrygent

JERZY KATLEWICZ

Soliści

Zofia Janukowicz — sopran

Krystyna Szczepańska — mezzosopran

Bogdan Paprocki — tenor

recytacje

Andrzej Szalawski

Izabella Wilczyńska

Chór Opery Bałtyckiej

przygotowanie: Jerzy Michalak

Chór Filharmiczny

przygotowanie: Leon Snarski

NAJBLIŻSZY RECITAL

7 czerwca 1966

CHARLES TREGER

U.S.A.

Laureat I nagrody Międzynarodowego Konkursu
im. H. Wieniawskiego w Poznaniu w r. 1962

W programie:

Pergolesi, Bach, Prokofiew, Szymanowski, Paganini,
Wieniawski.

Biblioteka PWSM Gdańsk

Dział	
Autor	21
Tytuł	
Nr inw.	

OKŁADKĘ PROJEKTOWAŁ

Józef Skoracki